

HT.

Odpis.

586672
N: 1712/2.332/2/20

5866

Misja Rzeczypospolitej Polskiej
na Lotwie
Mission de la République Polonaise
en Latvia.

Ryga d. 28. grudnia 1919.

expedycja polityczna N55

Do Pana Ministra Spraw Zagranicznych
w Warszawie.

24 b.m. Rada Ministrów naznaczyła na członków konferencji w Helsyngforsie Ministra Spraw Zagranicznych Meierowicsa, wiceministra wojny Lajminsa, oberprokuratora Senatu, Samuela, posła w Estonji, Hailitsa, posła w Finlandji Zarinscha i Simona.

Pułkownik Tallents szef wojskowej Misji Angielskiej wyjechał na trzy tygodnie do Anglii.-

Komisja generała Niessela określiła wysokość strat, przyczynionych przez Bermona Lotwie, na 293!000.000 rubli oprócz rozchodów wojennych i emerytur.-

Bouffał m.p.

NACZELNE DOWÓDSTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 586672 dnia 24/XI 1919 r.

zainqos. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

LL.

Odpis.

Misja Rzeczypospolitej Polskiej

na Lotwie.

Ryga, 27/XII 1919 r.

Eksp. polit. N. 54.

Do Pana Ministra

Spraw Zagranicznych.-

Tutejsi przedstawiciele białoruscy Duszewski i Jezowitow, którzy od dłuższego czasu starali się zbliżyć do mnie, wobec faktu przesłania przezemnie 100 rubli na dobroczynny koncert białoruski przyszli do mnie po raz piąty z wizytą pod pozorem podziękowania i prośby o wizę dla siostry Duszewskiego na przejazd do Wilna. Oczywiście skorzystali z tego, żehy zacząć mówić o polityce. Oświadczyłem im, że nie posiadając wiadomości urzędowych o ich rzeczywistej funkcji, mogę z nimi rozmawiać tylko prywatnie, że co sprawą niezależności Białorusi osobiście sympatyzuję, ale kwestję tę w myśl manifestu Naczelnika Państwa zdecyduje w swoim czasie sam naród białoruski. Jeśli zaś panowie Duszewski i Jezowitow chcą istotnie przysłużyć się sprawie białoruskiej, powinni przedewszystkiem zająć się sprostowaniem kłamstw i oszczerstw, rozpuszczanych przez agitatorów niemieckich.

Duszewski odpowiedział, że chodzi im bardzo o dobre stosunki z Polską, że Białorusini mają bezwzględne zaufanie do polityki Naczelnika Państwa, a protestują tylko przeciwko nadużyciom administracji polskiej. Jezowitow przyznał, że pisząc swą broszurę kowieńską nie był dobrze poinformowany o stosunkach polsko-białoruskich i że w nowym wydaniu te błędy zamierza sprostować. Zauważyłem na to, że kto zabiera głos w sprawie publicznej, i to w dodatku w pięciu językach, powinien przedewszystkiem kwestję wystudjować, a po drugie, przykro mi skonstatować, że informacje swe o Polsce pan Jezowitow czerpał oczywiście z podręcznika Ilłowajskiego.

Pomimo tego wszystkiego rozmowę zakończyliśmy przyjaźnie i białorusini wyszli odemnie zapewniając o sympatjach swoich dla Polski jako

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

takiej i zastrzegali się tylko, przeciwko poszczególnym nadużyciom administracji i przeciwko szowinizmowi nadużywając demokracji.

Mam wrażenie, że Duszewski i Jezewicz gonią ostatkami pieniędzy i z tego względu pragnęliby się do nas zbliżyć.

Bouffall m.p.

Sprawy Zagraniczne.

Tęskniłem za tym, aby przynajmniej raz w życiu, w obec faktów przesłania od dłuższego czasu starać się zbliżyć do mnie, wobec faktów przesłania przesłania 100 rubli na dobroczynny koncert dla Polaków przysłał do mnie po raz piąty z wstąpię pod pozorem podziękowania i prośby o wizę dla rodziny Duszewskiego na przejazd do Włók. Oczywiście skorzystał z tego, żeby zacząć mówić o polityce. Oświadczyłem im, że nie posiada- -ję wiadomości urzędowych o ich rzeczywistej funkcji, mogą z nimi rozmawiać tylko prywatnie, że co sprawę niezależności Białorusi o- -biście sympatyzuję, ale kwestię tę w tym momencie nie chcę omawiać. Jedni zaś panowie stawa zdecydowanie w swoim czasie sam rząd białoruski. Jedni zaś panowie Duszewski i Jezewicz chcą istnieć przynajmniej się sprawie białoru- -skiej, powinni przedewszystkiem zająć się spytaniem kłamań i o- -czekiwaniach, rozpraszających przez agitatorów niemieckich. Duszewski odpowiedział, że chodzi im bardzo o dobre stosunki z Polską, że Białorusini mają poważne kłopoty do polityki na- -czelnika Państwa, a protestują tylko przeciwko nadużyciom admini- -stracji polskiej. Jezewicz przyznał, że pisał w sprawie kowieńskiej nie był dobrze poinformowany o stosunkach polsko-białoruskich i że w nowym wydaniu te błędy kampanii sprostował. Zauważyłem na to, że kto zabiera głos w sprawie publicznej, i to w debacie w piśmie językach, powinien przedewszystkiem kwestję wystudjować, a po drugie, przyto- -mić korespondencję, że informacje swe o Polsce pan Jezewicz czerpie oczywiście z podręcznika Litwajskiego.

PLS
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Ponieważ tego wszystkiego rozmowę zakończył przyznaniem i białoru- -tami wysłał ochotnie zapewnienie o sympatjach swoich dla Polski jako

PLS
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PLS
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Misja Rzeczypospolitej Polskiej

na Łotwie

Mission de la Republique Polonaise

en Latvia.

Ryga, d. 27/12.1919 r.

Exped.polit.Nr.53.

Odpis.

N.1716/D/335/V/20

DO PANA MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH

W uzupełnieniu depeszy Nr. 38 donoszę, że Meierovits zakomunikował mi urzędowo propozycję Estonji zebrania się Polski, Estonji, Litwy i Finlandji na konferencję w Helsingforsie 4. stycznia, tłumacząc się, że propozycja moja co do Wilna napotyka dwie trudności, po 1/ Finlandja już została zawiadomiona o projektowanym miejscu zebrania się, po 2/ wybrano Helsingfors dla tego, żeby wciągnąć Finlandję do akcji, od której dotychczas się uchylała. Odpowiedziałem, że należałoby przedewszystkiem opracować i zakomunikować stronom zainteresowanym program projektowanej konferencji, i otrzymałem zapewnienie, że taki program zostanie mi zakomunikowany. Wyraziłem dalej wątpliwości, czy do 4. stycznia będę w stanie porozumieć się z Warszawą, i zapytałem, czy nie byłoby lepiej odłożyć termin zebrania się na dni 10. Meierovits odpowiedział, że pomiędzy 7 a 20 stycznia odbędą się w Rydze narady w sprawie zwołania Konstytuanty, i, że przeto Łotwa mogłaby wziąć udział w konferencji dopiero po tym terminie. Przedmiotem konferencji ma być wyświeślenie i omówienie kwestyj polityczno-wojskowych, dotyczących stworzenia entente cordiale Państw Nadbałtyckich. Konferencja ma mieć charakter przygotowawczy, i jej rezultaty mają mieć charakter tylko dezyderatów na przyszłość.

Oczekują instrukcji w tej sprawie.-

/-/ Bouffant

Meierivits ma w styczniu jechać do Paryża, a Pijp /Estonja/ do Londynu w sprawie przyspieszenia uznania niepodległości obu tych państw, lecz czy pojedą niewiadomo: W każdym razie nominacja

Obpis.

1716/V335/V20. Seeburga na Vice-Ministra Spraw Zagranicznych pozwala przy-
puszczać, że wyjazd Miierovitsa na czas dłuższy jest bardzo
prawdopodobny.

B.

DO PANI MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Exp. polif. Nr. 53.

W załączeniu depeszy Nr. 38 donoszą, że Miierovitsa zakom-
nikował mi urzędowo propozycję Rostocki kabineta się Polaki, do-
tyczy, Litwy i Finlandji na konferencję w Helsingforsie 4 sty-
cznia, tłumacząc, że propozycja ta, co do Włosa napotyka
bale trudności, po 1/ Finlandji już została zawieszona 6 pro-
jektowanemu niejacy zebrań, po 2/ wybrano Helsingfors dla
tego, żeby wolać Finlandję do akcji, od której dotychczas
nie wolała. Odpowiedział, że należałoby przedewszystkiem
opracować i zakomunikować stronie zainteresowanym program pro-
jektowanej konferencji, i otrzymać jej zapewnienie, że taki pro-
gram zostanie jej zakomunikowany. Wyrażenie całej wątpliwości,
czy nie 1/ będzie w stanie porozumieć się z Włosa, i za-
pewnić, że nie byłoby jej objętych jejami zebrań, i na-
dal 10. Miierovitsa odpowiadał, że pomiędzy 7 a 20 stycznia
odbyła się w tymże naradzie w sprawie zwolnienia konstytucyj, i
że przeszło półtora tygodnia zajęło udział w konferencji dopiero po
tym terminie. Przedmiotem konferencji ma być wyświeślenie i
oczekiwanie kwestji polityczno-wojskowych, dotyczących stworzenia
antante cordiale między państwami skandynawskimi. Konferencja ma mieć
charakter przygotowawczy, i jej rezultaty mają mieć charakter
tylko deklaratywny na przyszłość.

Dotyczy instancji w tej sprawie.

W. Boullan

dotyczy w sprawie przygotowania kabineta, a Rostocki
do Londonu w sprawie przygotowania kabineta niepodległości obu
tych państw, lecz czy posiada wiadomości: W każdym razie dominacja

nr 1720/A.340/V/20

HT.

Odpis.

Misja Rzeczypospolitej Polskiej,
na Lotwie.
Mission de la République Polonaise
en Latvia.

Ryga d. 27/12 1919.

Exped.polit. N.50.

Do Pana Ministra Spraw Zagranicznych

W uzupełnieniu depeszy N.39 donoszę, że odkryto tutaj groźny spisek bolszewicki, na którego tropie policja była już od dłuższego czasu. Aresztowano kilkadziesiąt niebezpiecznych agitatorów w Wolmarze, Wendenie i Rydze, znaleziono składy broni kulomiotów i środków agitacyjnych; przy wykryciu tajnej drukarni w Rydze wywiązała się strzelanina podczas której zginęło 7 osób.

Rząd Łotewski postanowił agitację bolszewicką zgnieść energicznymi środkami. Główni przywódcy będą rozstrzelani bez sądu, gdyż Rząd obawia się jawności, więc winni mają być wysłani na front i tam zgładzeni na mocy specjalnych praw wojskowych. Rząd musi się liczyć z opinią publiczną, która jest przeciwna karze śmierci. Jednocześnie z powodu skonstatowania silnej agitacji bolszewickiej w wojsku, postanowiono demobilizację żołnierzy młodszych od lat 18 i starszych niż 35, aby usunąć źródło niezadowolenia z powodu trzymania dużej armji na froncie.-

Bouffał m.p.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 58662 data 24/12 1919 r.

złoga. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

LE. Odpis.

N.1722/D.341/V/20.

Misja Rzeczypospolitej Polskiej
na Łotwie.

Ryga 27 grudnia 1919

Exp.polit.N.49

Do

Pana Ministra Spraw Zagranicznych
w Warszawie.-

W stosunkach Estonji z Łotwą, które zawsze były naprężone, zaszło w ostatnich czasach znaczne pogorszenie, które przypisują tajnej robocie agentów bolszewickich, tembardziej, że od czasu przyjazdu do Dorpatu delegacji bolszewickiej daje się tutaj odczuć wzmożona agitacja na tem polu, Notuję fakty następujące:

1/18 b.m. w Dorpacie władze estońskie aresztowały sekretarza delegacji łotewskiej pod zarzutem, że jakoby konferował potajemnie z Joffem, na skutek czego Meierovics polecił delegacji opuścić Dorpat. Wiadomość o aresztowaniu Missa przyszła dopiero 20 p.m. Sprawa została załagodzona. Missa uwolniony i delegacja wróciła do Dorpatu. Ale oburzenie z tego powodu wśród łotyszów jest bardzo wielkie.

2/24 b.m. pograniczne władze estońskie, jak doniosłem depeszą szyfrową N.36 zażądały od władz łotewskich ewakuacji do 30 grudnia części powiatu Walkskiego pomimo że 2 stycznia ma zebrać się w Rewlu komisja graniczna w sprawie rozgraniczenia spornego terytorjum. Meierovics wysłał do Rewla energiczny protest, a konsul francuski mr. Binet, który mi zakomunikował odpis tego protestu, zadepeszował do Paryża z prośbą o interwencję, gdyż obawia się poważnych następstw, zdaje się zresztą że o to go prosił sam Meierovics.

W obu wypadkach inicjatywa wrogiego stosunku wyszła od władzy niższej, co wskazuje z jednej strony na brak organizacji zarządu cywilnego, z drugiej zaś na wpływy ukrytych nieodpowiedzialnych żywiołów wśród których są niezawodnie i wpływy bolszewickie.

Bouffał m.p.

HT.

Odpis.

Misja Rzeczypospolitej Polskiej
na Lotwie.
Mission de la République Polonaise
en Lotvia.

Ryga ,dnia 24 grudnia 1919.

Expedycja Polityczna N 45.

Do

Pana Ministra Spraw Zagranicznych

W W a r s z a w i e .

W uzupełnieniu raportu N.38 donoszę, że konsulowie litewski Wizbor, białoruski Szykowicz^{my} i ukraiński Erich syn Oskara Fleischer, nie otrzymawszy od Meierowicza we wskazanym przez nich terminie odpowiedzi na zbiorową notę, przesłaną mu w sprawie rewizji w konsulacie litewskim, zebrali się znowu w tych dniach na wspólną naradę. Wizbor i Szymkowicz uważali się za obrażonych i proponowali wysłanie nowej ostrzejszej Noty, ale Fleischer ich uspokoił, twierdząc, że, skoro rząd litewski zamieścił w pismach komunikat, wyjaśniający, że represje względem obywateli ich państw były zastosowane na nieprawne przypisanie się do obcej narodowości, należy go uważać za dostateczne zadośćuczynienie, i nie robić dalszych kroków, które by ich jeszcze bardziej ośmieszyć mogły. Na tem postanowiono zakończyć sprawę.

Bouffał m.p.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
L: Dz 5866/2 dnia 24 XII 1920 r.
zespół. Wydział

